

achterstandsbuurten ten opzichte van thuisblijven voor de kinderen van moeders kunnen een verklaring zijn. Bovendien kunnen de beschikbaarheid en de kosten van de kinderopvang een belemmering zijn voor het aan het werk gaan van moeders in deze buurten.

Toekomstig onderzoek zou zich meer kunnen richten op bovenstaande alternatieve verklaringen. En om tegemoet te komen aan de behoeften van kansarmere bewoners in achterstandsbuurten en de effectiviteit van de stedelijke vernieuwingsprojecten te vergroten is het voor beleidsmakers belangrijk om rekening te houden met het gegeven dat de invloed van de buurt anders is voor mensen in verschillende levensfasen; een beleidsinterventie op gebiedsniveau kan haar doel al snel voorbijschieten. Daarnaast komt het bestaan van sociaal-economische ongelijkheden niet louter voort uit de buurt waar iemand woont en de burens waarmee iemand zich omringd heeft. Aannemelijker is dat reeds bestaande ongelijkheden bepalen waar iemand woont en welke kansen zich voordoen. Meer recent onderzoek toont ook aan dat bewoners zich selecteren in buurten die beter aansluiten bij hun sociaal-economische status, hetgeen tegen het ideaal van menging ingaat.

Soort zoekt soort: vriendschapselectieprocessen met betrekking tot slachtofferschap en daderschap

door Josja Rokven, Jochem Tolsma, Stijn Ruiter en Gerbert Kraaykamp

Oorspronkelijk artikel: Rokven, J., Tolsma, J., Ruiter, S. Kraaykamp, G. (2016). Like two peas in a pod? Explaining friendship selection processes related to victimization and offending. *European Journal of criminology*, 13(2), 231-256

Mensen met dezelfde eigenschappen hebben vaker relaties met elkaar dan mensen die sterk van elkaar verschillen. Dit fenomeen is terug te vinden in een breed scala van sociale relaties, zoals in huwelijken, arbeidsrelaties en vriendschappen. Zo hebben partners en vrienden bijvoorbeeld vaak hetzelfde opleidingsniveau, religieuze voorkeur en delen ze dezelfde interesses. Gelijkenissen tussen vrienden is ook een klassiek onderwerp in de criminologie. Verschillende criminologen hebben vastgesteld dat de vrienden van criminelen zelf ook vaak de wet overtreden. Een belangrijke vraag die hierbij vaak wordt gesteld is waarom dit het geval is. Worden mensen beïnvloed door het criminele gedrag van hun vrienden, bijvoorbeeld omdat ze criminaliteit van hun vrienden leren? Of zoeken criminele personen juist bewust naar vrienden die zelf ook delicten plegen?

Ons onderzoek richt zich op de laatste vraag en gaat na of daders inderdaad vaker bevriend zijn met andere daders. Een van de vernieuwingen van ons onderzoek is dat

we tevens kijken naar de vriendschapskeuzes van slachtoffers van criminaliteit. Uit recent onderzoek naar pesten op scholen blijkt namelijk dat slachtoffers van pesten vaker vriendschappen aangaan met andere slachtoffers van pesten en, zodra deze gevormd zijn, ze minder geneigd zijn deze vriendschappen te beëindigen. In dit onderzoek wordt nagegaan of deze homogeniteit ook terug te vinden is in de vriendschapskeuzes van volwassen ouders en slachtoffers. Daarbij kijken we niet alleen naar het vormen van vriendschappen, maar ook naar het verbreken van vriendschappen.

Tot slot hebben we naar verschillende verklaringen gekeken die mogelijk een rol spelen bij het selecteren van vrienden op basis van hun ervaringen met criminaliteit. Bij het aangaan van vriendschappen wordt doorgaans verondersteld dat mensen bewust kiezen voor mensen die in hun gedrag op hen lijken. Overeenstemming in gedrag kan er namelijk voor zorgen dat vrienden elkaar eerder begrijpen en meer vertrouwen in elkaar hebben. Maar het aangaan van vriendschappen kan ook op andere basis plaatsvinden, bijvoorbeeld omdat ze bij elkaar in de buurt wonen of omdat ze vrienden van vrienden zijn. In het huidige onderzoek worden deze verklaringen nader onderzocht.

Onderzoeksaanpak

Om meer inzicht te krijgen in de vriendschapsnetwerken van ouders en slachtoffers, is er een nieuwe dataverzameling gestart die is uitgevoerd door de Radboud Universiteit Nijmegen en het Centraal Bureau voor de Statistiek. Dit heeft geresulteerd in CrimeNL, een studie naar de ervaringen met criminaliteit onder de Nederlandse bevolking. De deelnemers aan het onderzoek waren allemaal in de leeftijd van 16 tot en met 45 jaar en woonachtig in de tien grootste gemeenten van Nederland. Er is gekozen voor deze doelpopulatie met de bedoeling dat er relatief veel respondenten in het databestand zitten met een hoog risico op ouderschap en slachtofferschap. CrimeNL is een panelonderzoek, hetgeen betekent dat respondenten elk jaar opnieuw uitgenodigd worden om deel te nemen aan het onderzoek. De respondenten voor dit onderzoek zijn geïnterviewd in 2012, 2013 en 2014. In totaal zijn in deze jaren 1.830 personen ondervraagd. De respondenten zijn gevraagd naar hun eigen ervaringen met criminaliteit als slachtoffer en vader, maar ook naar hun vrienden (meer precies naar de leden van hun *core discussion network*) en dier ervaringen met criminaliteit. Om na te gaan of er nieuwe vriendschappen zijn ontstaan en of er oude vriendschappen zijn verbroken, hebben we in dit onderzoek alleen respondenten geselecteerd die minimaal twee keer hebben deelgenomen. Dit heeft geresulteerd in een totale onderzoeksgroep van 724 unieke observaties.

Belangrijkste bevindingen

De resultaten laten zien dat slachtoffers en ouders relatief vaak vrienden kiezen met soortgelijke ervaringen met criminaliteit. Met andere woorden, ouders kiezen

voor daders, en slachtoffers kiezen voor slachtoffers als vrienden. Deze overeenkomsten in ervaringen met criminaliteit zorgen er echter niet voor dat de vriendschappen minder snel beëindigd worden. De gelijkenissen spelen dus vooral een rol bij het kiezen van vrienden. Opvallend hierbij is dat ook slachtoffers vaker vriendschappen aangaan met daders van criminaliteit. Dit roept de vraag op hoe we deze vriendschapskeuzes kunnen verklaren. Om deze vraag te beantwoorden zijn de mechanismen die kunnen leiden tot homogeniteit in vriendschappen nader onderzocht.

Het onderzoek laat zien dat ontmoetingsmogelijkheden voor een belangrijk deel verklaren waarom personen vriendschappen vormen met daders. Mensen met risicovolle leefstijlen blijken een aanzienlijk grotere kans te hebben om vrienden te worden met daders dan mensen zonder risicovolle leefstijlen. Omdat zowel daders als slachtoffers over het algemeen risicovoller leefstijlen hebben dan diegenen zonder ervaringen met criminaliteit, is de kans dus ook groter dat juist daders en slachtoffers vriendschappen aangaan met mensen die zelf (ook) delicten plegen. Dit verklaart dan ook waarom slachtoffers relatief vaak vriendschappen aangaan met daders van criminaliteit. De beslissing om vriendschappen aan te gaan met slachtoffers van criminaliteit, hangt daarentegen vooral af van de invloed van derden. Het gaat daarbij om de invloed van ouders en het bestaande netwerk van mensen. Zo zien we bijvoorbeeld dat hoe meer slachtoffers er in het bestaande netwerk van mensen zitten, hoe groter de kans is dat iemand opnieuw vrienden wordt met een ander slachtoffer van criminaliteit. Dit is in lijn met het idee dat vrienden van vrienden uiteindelijk zelf vrienden worden. Ontmoetingsmogelijkheden, leefstijlen, sociaal-demografische kenmerken (leeftijd, geslacht, opleiding) en de invloed van derden verklaren de vriendschapskeuzes van daders en slachtoffers niet volledig. Ook nadat met dit alles rekening is gehouden, blijken daders en slachtoffers nog steeds vaker geneigd vriendschappen aan te gaan met personen met overeenkomstige ervaringen met criminaliteit. Hiermee wordt dankzij ons onderzoek het idee steeds aannemelijker dat daders en slachtoffers bewust vrienden kiezen met soortgelijke ervaringen met criminaliteit.

De uiteenlopende effecten van overheidssubsidies aan goede doelen

door Arjen de Wit, René Bekkers en Marjolein Broese van Groenou

Oorspronkelijk artikel: De Wit, A., Bekkers, R., & Broese Van Groenou, M. (2017). Heterogeneity in Crowding-out: When Are Charitable Donations Responsive To Government Support? *European Sociological Review*, 33(1), 59-71